

ERIK DAHLBERGSGYMNASIET

2016-11-30

Erik Dahlbergsgymnasiet

LIKABEHANDLINGSPPLAN
och
PLAN MOT DISKRIMINERING OCH
KRÄNKANDE BEHANDLING
samt
ORDNINGSREGLER

Perioden 2016-12-01 till 2017-11-30

För

Naturvetenskapsprogrammet

Erik Dahlbergsgymnasiet

Rektorsområde3

Ansvarig rektor: Jan Birgersson

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Ljuset vid Vättern

Innehåll

1. Långsiktiga mål och syfte	sid 3
2. Kartläggning och nulägesanalys	sid 4
3. Kortsiktiga konkreta åtgärder	sid 13
4. Förebyggande arbete	sid 14
5. Handlingsplan vid akuta händelser	sid 15
6. Uppföljning och delaktighet	sid 17
7. Ordningsregler	sid 18
8. Definitioner och lagstöd	sid 19

LIKABEHANDLINGSPLAN

1. Långsiktiga mål och syfte

På Erik Dahlbergsgymnasiet jobbar vi med följande långsiktiga mål när det gäller arbetet mot kränkningar, trakasserier och diskriminering:

- På Erik Dahlbergsgymnasiet känner alla trygghet och bemöter varandra med ömsesidig respekt
- Alla i skolan har lika värde.
- Alla har rätt att gå till skolan utan ängslan
- Ingen elev ska bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling

Syftet med likabehandlingsplanen är att den, utifrån en årlig nulägesanalys av verksamheten som utgår från elevernas upplevelser, ska motverka diskriminering, trakasserier och kränkningar och på andra sätt främja våra gymnasieelevers lika rättigheter. I årets enkät har det införts tre valmöjligheter på könstillhörighet: flicka, pojke och annat. Det är på inrådan av skolans Jämställdhetsgrupp som förändringen har gjorts. Det har visat sig att det är så få som har kryssat i ”annat” så dessa siffror redovisas inte i statistiken.

Alla ska få och ges lika möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Skolan har fastställda ordningsregler (se s.18). Varje höst, då ett nytt läsår börjar, tas de upp och revideras. Det sker på demokratitid, mentor tillsammans med eleverna.

2. Kartläggning och nulägesanalys

2.1 Enkätundersökning RO3.

Enkätundersökning har under oktober månad genomförts med samtliga klasser i årskurs 1, 2 och 3 på Naturvetenskapsprogrammet på Erik Dahlbergsgymnasiet. Nedan redovisas antalet elever och antal som svarade på enkäten.

	NA
Totalt antal elever på programmet	370
Antal svarande totalt	329
Antal svarande pojkar	129
Antal svarande flickor	190
Antal Annat	10

Sammanlagt svarade 329 av 370 elever, vilket ger en svarsfrekvens på 89 %.
Resultatet är räknat i procent av antalet inlämnade svar, där inget annat står.
 Alla elever har inte svarat på alla frågor

2.1.1 Resultat Likabehandlingsenkät RO3 hösten 2016

1. Hur trivs du på ditt program?

(Svaren anges i procent uppdelat på pojkar/flickor i de fall där antalet är fler än 10)

	NA Flickor	NA Pojkar
Mycket bra	52.6	59.7
Bra	41.6	35.7
Mindre bra	5,8	3,9
Dåligt	0	0,8

2. Känner du dig trygg bland skolpersonalen?

(Svaren anges i procent uppdelat på pojkar/flickor i de fall där antalet är fler än 10)

	NA Flickor	NA Pojkar
Alltid	76.8	79.1
Oftast	22.1	18,6
Ibland	0.5	1,6
Aldrig	0,5	0,8

3. Känner du dig trygg bland klasskamraterna?

(Svaren anges i procent uppdelat på pojkar/flickor i de fall där antalet är fler än 10)

	NA Flickor	NA Pojkar
Alltid	82,1	89,1
Oftast	16,3	9,3
Ibland	0,5	1,6
Aldrig	1,1	0

4. Känner du dig trygg bland övriga elever på skolan?

(Svaren anges i procent uppdelat på pojkar/flickor i de fall där antalet är fler än 10)

	NA Flickor	NA Pojkar
Alltid	65,8	62,8
Oftast	28,4	34.9
Ibland	4,7	2,3
Aldrig	1,1	0

5. Har du blivit diskriminerad på ED? (du kan välja flera alternativ)

(Svaren anges totalt i antal)

	NA Flickor	NA Pojkar
Ja, på grund av kön	12	4
Ja, på grund av könsöverskridande identitet eller uttryck	0	0
Ja, på grund av etniska tillhörighet (dvs att jag kommer från ett annat land eller kultur)	5	1
Ja, på grund av min religion eller annan trosuppfattning	1	3
Ja, på grund av att jag har ett funktionshinder	1	2
Ja, på grund av min sexuella läggning	0	0
Ja, på grund av min ålder	3	2
Nej, jag inte blivit diskriminerad	172/195=88,2%	125/137=91,25%

6. Om du svarat ja på föregående fråga: Hur ofta händer det?

	NA Flickor	NA Pojkar
Sällan	14	6
Mindre ofta	8	5
Ofta	2	0

7. Om du blivit diskriminerad: Vad hände?

- Dokumentation finns hos rektor

8. Trakasserier är när en elev eller vuxen på skolan förföljer eller talar illa om en elev på grund av vissa orsaker. Har du blivit trakasserad på ED? (Du kan välja flera alternativ)

(Svaren anges i antal)

	NA Flickor	NA Pojkar
Ja, på grund av kön	4	1
Ja, på grund av könsöverskridande identitet och uttryck	0	0
Ja, på grund av min etniska tillhörighet	2	1
Ja, på grund av min religion eller annan trosuppfattning	2	2
Ja, på grund av funktionshinder	0	1
Ja, på grund av sexuella läggning	0	0
Ja, på grund av min ålder	2	1

9. Om du svarat ja på föregående fråga: Hur ofta händer det?

	NA Flickor	NA Pojkar
Sällan	7	6
Mindre ofta	5	2
Ofta	1	1

10. Har du blivit kränkt av någon... av en annan elev på ED.

	NA Flickor	NA Pojkar
Ja	16	6
Nej	174	123

11. Har du blivit kränkt av någon... av en vuxen på ED.

	NA Flickor	NA Pojkar
Ja	10	3
Nej	180	126

12. Om du svarat ja på föregående fråga: Hur ofta händer det?

	NA Flickor	NA Pojkar
Sällan	14	7
Mindre ofta	6	3
Ofta	3	2

13. Om du blivit kränkt, på vilket sätt skedde det? (antal och procentuell fördelning mellan alternativen)

	NA flickor antal/ procentuell fördelning	NA pojkar antal/ procentuell fördelning
Med ord	18/ 9,5%	4/ 3,1%
Med slag och knuffar	0	0
Genom att jag blev utesluten ur gruppen och inte fick vara med	0	3/2,3%
Genom meddelanden på Internet eller mobil	2/1,1%	3/2,3%
Annat sätt	5/2,6%	2/1,6%
Nej, jag har inte blivit kränkt	165/197=84%	119/131=91%

14. Om du blivit kränkt, vad hände och var i skolan hände det?

Dokumentation finns hos rektor

Fråga enbart till åk 1

Har lärarna lyckats öka ditt engagemang och intresse för dina studier?
(Svaren anges i procent uppdelat på pojkar/flickor i de fall där antalet är fler än 10)

	NA Flickor	NA Pojkar
Mycket bra	20,6%	25,5%
Bra	66,2	49
Mindre bra	8,8	13,7
Inte alls	1,5	7,8
Vet ej	2,9	3,9

Frågor enbart till åk 2 och åk 3

Känner du att du får vara med och bestämma över hur du ska arbeta i skolan? (Skriv gärna hur du skulle vilja öka din medverkan ännu mer.)

(Svaren anges i procent uppdelat på pojkar/flickor i de fall där antalet är fler än 10)

	NA Flickor		NA Pojkar	
	Åk 2	Åk 3	Åk 2	Åk 3
Alltid	6,9%	6,2%	5%	13,2
Oftast	39,7	42,2	50	36,8
Ibland	43,1	46,9	37,5	42,1
Aldrig	8,6	3,1	5	2,6
Vet ej	1,7	1,6	2,5	5,3

Hur tycker du att utvecklingssamtalen varit? (Skriv gärna hur vi skulle kunna göra dem ännu bättre.)

(Svaren anges i procent uppdelat på pojkar/flickor i de fall där antalet är fler än 10)

	NA Flickor		NA Pojkar	
	Åk 2	Åk 3	Åk 2	Åk 3
Mycket bra	22,4 %	17,2%	30 %	34,2%
Bra	51,7	51,6	45	34,2
Mindre bra	8,6	12,5	7,5	13,2
Dåligt	3,4	7,8	0	5,3
Har inte haft Utvecklingssamtal/Introduktionssamtal	13,8	10,9	17,5	13,2

2.2 Analys RO 3

Genomgående så är det hög trivsel på programmet, med en förhållandevis jämn fördelning mellan pojkar och flickor där ca 95 % anger att de trivs mycket bra eller bra på programmet.

Den mest bidragande orsaken till hög trivsel anger eleverna vara lärarnas intresse och engagemang.

När det gäller att känna trygghet bland skolpersonal och klasskamrater anser drygt 98 % av pojkarna och 99 % av flickorna att de alltid eller oftast känner sig trygga. Det innebär totalt att eleverna känner till närmare 100 % en stor trygghet både bland personal och klasskamrater, vilket är en god förutsättning för att bättre kunna tillgodogöra sig studierna. De känner sig också till trygga med övriga elever på skolan med fördelning 95 % för flickorna och 98 % för pojkarna. Att den siffran är något lägre än i jämförelse med klasskamrater förklaras med att skolan är stor och eleverna uppger att de inte känner alla elever.

Eleverna uppger att den gemensamma NA- dagen i början av läsåret med aktiviteter i form av samarbetsövningar och lekar m m där alla programmets lärare och elever deltar, är starkt bidragande till en fortsatt hög trivsel och trygghet som underlättar studierna.

88 % av flickorna och 91 % av pojkarna anger att de inte blivit diskriminerade. De flickor som upplever sig diskriminerade säger att det i huvudsak är pga. kön, religion, ålder eller etnisk tillhörighet. Pojkarna anger också kön samt annan religion som orsak. Liknande svar ges på frågan om de som upplever att de vid tillfälle känt sig trakasserade där 9 flickor upplever detta, emedan endast 4 av pojkarna och då språkliga påhopp, utan att mer precisera detta.

10 flickor anger också att det känt sig kränkta och då med ord av någon vuxen på skolan, emedan 16 st. anger att de känt sig kränkta av andra elever, även där med ord. 84 % av flickorna och 91 % av pojkarna anger att de inte blivit kränkta.

När det gäller frågan om hur eleverna anser att de får vara med och bestämma över hur de skall arbeta i skolan så var det 2015 drygt 60 % av flickorna i År 3 som anser att de ibland eller aldrig får vara med och bestämma. 2016 har denna siffra ändrats positivt. Närmare 90 % av flickorna anser nu att de har större möjlighet att bestämma över arbetsätt m m.

Vid diskussion på elevprogramråd anger eleverna som orsak att de känner sig trygga i vetskapen att läraren besitter kunskaper om innehållet i kurser och att de förlitar sig på det. De uppfattar inte som att detta skulle vara någon inskränkning i det demokratiska arbetet såsom frågan är ställd.

Eleverna uppger också att kursernas upplägg redan från starten är fastställda och därmed svåra att påverka. Givetvis så fördjupar vi oss i denna fråga och följer upp den på demokratitid och elevprogramråd då det skilde i svaren mellan både kön och årskurser.

På frågan om lärarna lyckats öka engagemanget och intresset för studierna så är flickorna i år 1 mer positiva än pojkarna, vilket var tvärtom under 2015. Pojkarna anger till drygt 74 % att de mycket bra eller bra är nöjda med lärarens förmåga att engagera och ca 20 % att de var mindre nöjda. Drygt 87 % av flickorna i år 1 anger bra eller mycket bra, men där är det drygt 10 % som är mindre nöjda. Att notera är att närmare 93 % av pojkarna i år 3 är nöjda eller mycket nöjda med lärarnas engagemang att öka elevernas intresse för studierna. Vi kommer att i arbetslaget och på elevernas demokratitid tid att göra en djupare analys av detta resultat. Ca 80 % av både flickor och pojkar uppger att de är nöjda eller mycket nöjda med introduktions – och utvecklingssamtalen.

Utvecklingsområden:

- Under läsåret skall fortsatt arbete ske med bemötandefrågor och kontinuerlig uppföljning av innehållet i Likabehandlingsplanen på demokratitid, samt utvärdering av denna. Detta följs upp på elevprogramråd. Vi fortsätter vårt utvecklingsarbete med att arbeta för en ökad medvetenhet om hur vårt sätt att undervisa och i övrigt agera påverkar elevernas inläring.
- Undervisning ska genomsyras av skolans värdegrund t. ex genom värderingsövningar och diskussioner om alla människors lika värde, diskussioner om aktuella händelser i Sverige och i världen där människor behandlas orättvist, undervisningen planeras så att den tillgodoser både flickors som pojkars behov av stöd och stimulans i sin inläring..
- Diskussion i arbetslag för fortsatta åtgärder gällande lärarens roll i klassrummet när det gäller att skapa engagemang/intresse hos eleverna. Följs upp på demokratitid och elevprogramråd
- Fortsatt gemensam NA-dag i början av läsåret med gemensamma aktiviteter i form av samarbetsövningar, diskussioner etc. där alla programmets lärare och elever deltar.

Då det framkommit att elever upplever stress så kommer vi att fokusera på att mer optimalt hjälpa eleverna med planering och struktur av sitt arbete så att de därmed upplever mindre stress. Föreläsare inom stresshantering kommer under läsåret att bjudas in.

Dessutom kommer NA:s specialpedagog att fortsättningsvis ge mer anpassat stöd i studieteknik och förse eleverna med rätt verktyg, i syfte att lära dem organisera arbetet på ett mer optimalt sätt.

Viktigt är också att samverkan sker mellan lärarna när det gäller upplägg av prov och övriga examinationsuppgifter

Diskussioner skall ske i arbetslaget gällande analys och åtgärder till att skapa en ökad nöjdhet i ovanstående utvecklingsområden.

Arbetsätt utvecklingsområden med följande diskussioner följs upp regelbundet på arbetslagsmöten, demokratitid och elevprogramråd, samt utvärderas i sin helhet vid den gemensamma utvärderingsdagen med personal och elever i maj 2017

Som stöd och struktur för programmets utvecklingsarbete används förutom nya forskningsrön också inköpt litteratur till varje lärare, i form av böckerna "Forskning i klassrummet" (Skolverket) och "Synligt lärande" (John Hattie)

3. Kortsiktiga konkreta åtgärder

Inom RO3 jobbar vi utgående från nulägesanalysen under läsåret 2016/2017 med följande åtgärder i arbetet med likabehandlingsplanen.

AKTIVITET?	NÄR?	UPPFÖLJNING?	ANSVARIG?
Lägga in fasta tider i vårt kalendarium för arbete med innehållet i Likabehandlingsplanen, som skall vara ett levande dokument	Pågående och fortlöpande process	Följs upp av rektor på elevprogramråden i mars 2017 och i den gemensamma utvärderingen i maj 2017.	Rektor
Värderingsövningar är framtagna av EHT och skall genomföras i de klasser behov finns under vårterminen 2017.	Vårterminen 2017	Följs upp av rektor på elevprogramråden i mars 2017 och i den gemensamma utvärderingen i maj 2017.	Rektor
Ökat fokus på bemötandefrågor och agerande för att undvika att någon känner sig kränkt.	Pågående och fortlöpande process	Följs upp av rektor på elevprogramråden i mars 2017 och i den gemensamma utvärderingen i maj 2017.	Mentor
Uppmuntra eleverna att vara mer delaktiga i planeringen och utformning och arbetssätt i kurserna.		Diskussion sker på demokratitid och elevprogramråd och i den gemensamma utvärdering där både lärare och elevprogramråd deltar i maj 2017 Följs upp av rektor på elevprogramråden i mars 2017.	Mentor

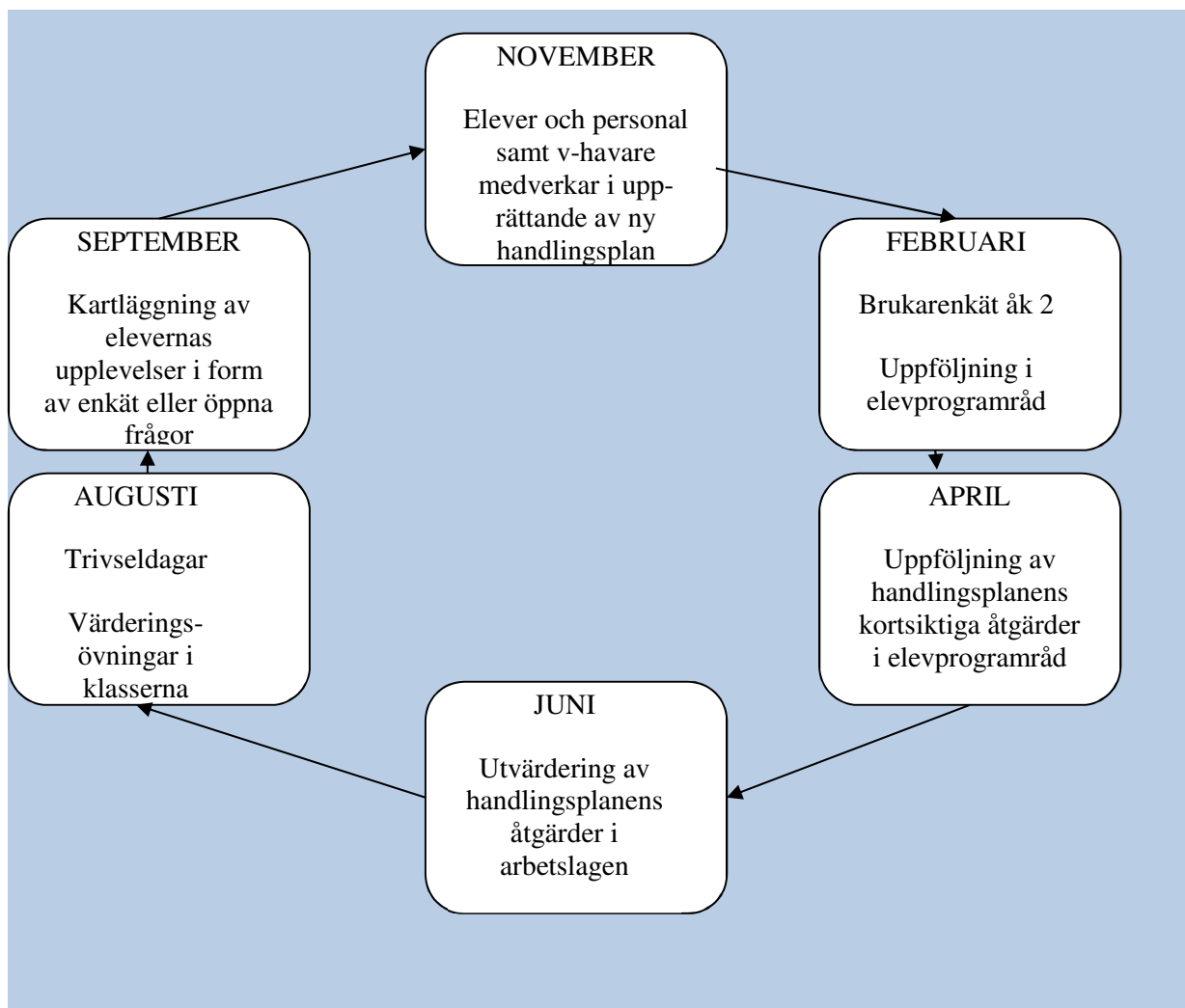
4. Förebyggande arbete

Vi arbetar fortlöpande på Erik Dahlbergsgymnasiet i allmänhet och på programmet/programmen i synnerhet med följande åtgärder för att förebygga kränkningar, trakasserier och diskriminering:

- Demokratitid – avsatt tid för klass och mentor varje vecka där värdegrundsfrågor och inflytandefrågor diskuteras, ansvarig mentor
- Introduktions-/ mentorssamtal genomförs med samtliga elever i år 1 i syfte att fokusera på både trivsel och kunskapsfrågor
- Trivseldagar – anordnas klassvis, årskursvis och/eller programvis för att skapa trivsel i gruppen och på skolan. För att stärka sammanhållningen på programmet så fortsätter vi anordna en aktivitetsdag i början av höstterminen, där NA-programmets alla elever och personal deltar.
- Årlig skydds rond – elevskyddsombud utbildas för att tillsammans med ansvariga på skolan för att bidra till en god arbetsmiljö på skolan
- Kontinuerlig uppföljning – rektor gör en regelbunden uppföljning av trygghetsfrågorna via elevprogramråd
- Kompetensutveckling av personalen
- Extra satsningar i värdegrund för en del klasser i år 1 med stöd från skolprästerna i samarbete med klassföreståndare/mentorer. Övningar i värdegrundfrågor för övriga årskurser genomförs av programmets EHT personal.
- Elevhälsoteam samt SYV träffas kontinuerligt för att följa upp elevernas mående, trivsel samt kunskapsresultat, helhetsbilden är viktig.

5. Uppföljning och delaktighet

Årscykel för arbete med likabehandlingsplanen

Hur har elever och vårdnadshavare varit delaktiga?

Eleverna har varit delaktiga i arbetet med likabehandling och upprättande av plan mot diskriminering och kränkande behandling genom diskussioner och inhämtning av åsikter, som deltagare i kartläggning, i dialog under demokratitid, i elevprogramråd eller personliga möten med personal.

Vårdnadshavare har varit delaktiga genom skolans digitala plattform där det finns möjlighet att lämna synpunkter och påverka planen.

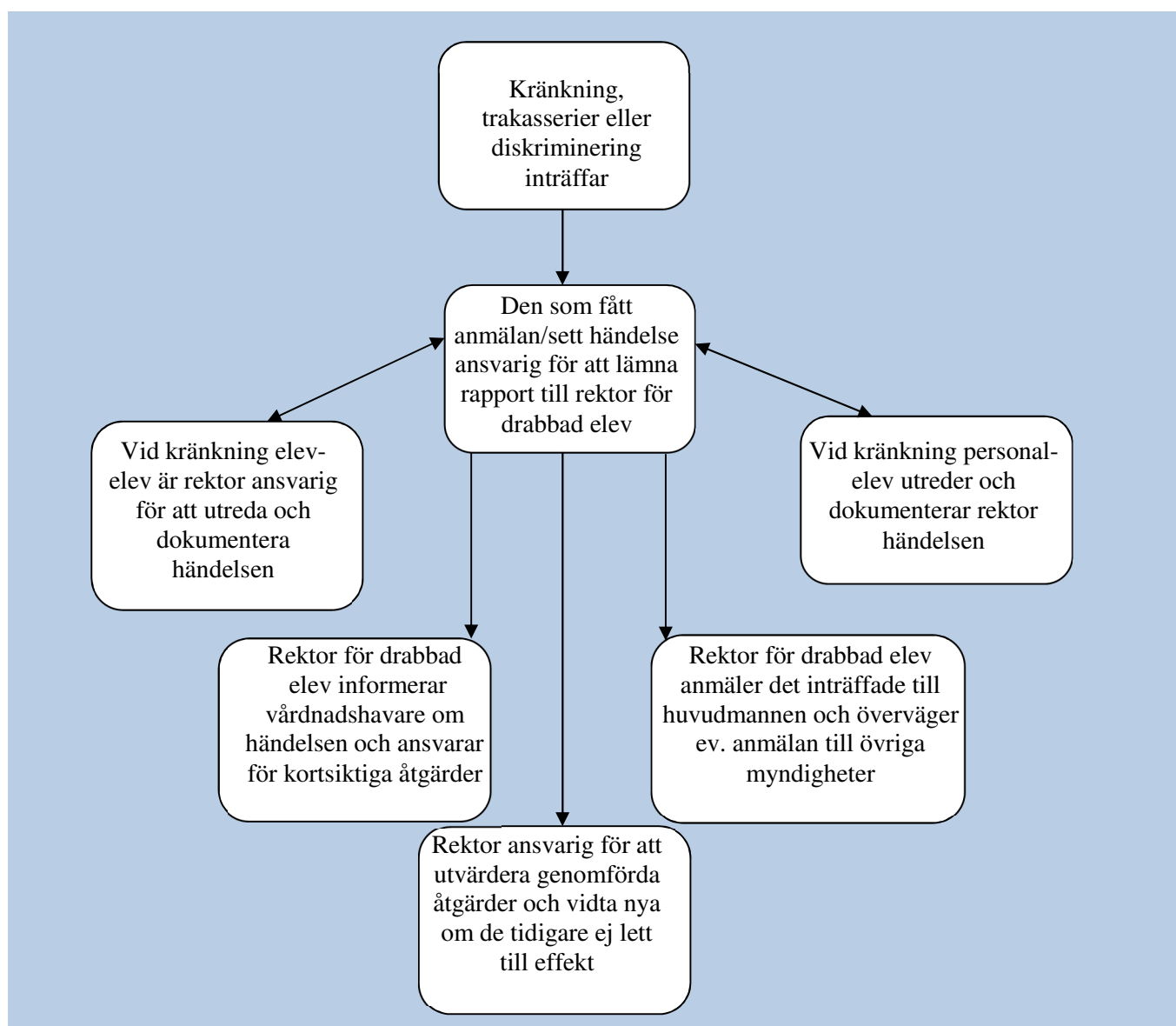
Hur gör vi likabehandlingsplanen känd i verksamheten?

Planen görs känd i verksamheten genom dialog under demokratitid, under föräldramöten, information på hemsidan och Vklass samt genom rektors dialog med personalen.

PLAN MOT DISKRIMINERING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING

Handlingsplan vid akuta händelser

Flödesschema åtgärder vid kränkning, trakasserier och diskriminering

Handlingsplan vid akuta händelser

Steg	Händelse	Åtgärd	Ansvarig för åtgärder och dokumentation	Uppföljning
1	Kränkning, trakasserier eller diskriminering förekommer	Rektor informeras omedelbart	Den som mottar informationen dokumenterar och lämnar till rektor	
1a	Kränkning eller trakasserier elev-elev	Rektor för drabbad elev ansvarig för att utreda händelsen: - Vad har inträffat? - Orsaker? I detta ser rektor till att alla berörda får ge sin bild	Rektor samlar dokumentation och sätter igång åtgärder Lärare, elevhälsoteam samt annan personal medverkar aktivt	
1b	Kränkning, trakasserier eller diskriminering personal-elev	Rektor för drabbad elev utreder händelsen/ händelserna: - Vad har inträffat? - Orsaker? I detta ser rektor till att alla berörda får ge sin bild	Rektor samlar dokumentation och sätter igång åtgärder Lärare, elevhälsoteam samt annan personal medverkar aktivt	
2		Rektor ansvarar för att vårdnadshavare till omyndig elev kontaktas och informeras om händelsen	Rektor	
3		Rektor ansvarar för att kortsiktiga åtgärder genomförs. Det kan t.ex. handla om: - Disciplinära åtgärder i enlighet med skollagen - Medling - Elevmöte I detta skall särskilt ses till att skolsituationen för eleven organiseras så att fortsatta problem motverkas	Rektor Lärare, elevhälsoteam samt annan personal medverkar aktivt	
4		Rektor för drabbad elev anmäler det inträffade till huvudmannen	Rektor	
5		Rektor för drabbad elev avgör om anmälan till andra myndigheter ska göras	Rektor	
6			Rektor ansvarig för dokumentation Lärare, elevhälsoteam samt annan personal medverkar aktivt	Rektor följer upp att de genomförda åtgärderna följs och att en trygg skolmiljö har återskapats
7			Rektor ansvarig för dokumentation Lärare, elevhälsoteam samt annan personal medverkar aktivt	Rektor ansvarar för att utvärdering av vad som kan göras på organisations-, grupp- och individnivå för att förebygga att liknande händelser äger rum i fortsättningen

ORDNINGSREGLER

Gäller för RO3

Skollagen kap 5

Arbetsmiljö

3 § Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

5 § Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.
Rektorn beslutar om ordningsregler

Hur behandlar vi varandra för att alla ska trivas?

- Vi respekterar och behandlar varandra väl genom att:
 - Vara i tid
 - Lyssna på varandra
 - Tänka på vad vi säger och när vi säger det
 - Aktivt verka för en bra inlärningssituation
 - Det är våra egna kunskaper som vi jobbar med att utveckla, och därför motverkar vi alla former av fusk

Hur får vi en bra arbetsmiljö?

- Vi tar ett gemensamt ansvar för vår skolmiljö genom att:
 - Alltid lämna den miljö vi varit i, t.ex. klassrum, matsal, korridorer, utanför skolan, ren och iordningsställd
 - Respektera matkän
 - Låt biblioteket vara en plats för studier
 - Hålla oss välinformerade genom att regelbundet kolla Vklass, klassfack och informationsskärmar
 - För allas välbefinnande inte röka eller bruka andra droger på skolans område

Vilka konsekvenser får det om någon bryter mot ordningsreglerna?

Vi hänvisar till gällande lagar och förordningar vad det gäller skolans verksamheter och dess arbetsmiljö.

Definitioner och lagstöd

Definitioner

Samtliga definitioner nedan är hämtade ur häftet *Förebygga diskriminering – främja likabehandling i skolan* utgivet av JämO, DO, HomO och BEO 2009.

Tillrättavisning	Tillrättavisning av elev i skolan, d.v.s. då elev av personal upplyses om att den agerat fel och måste ändra sitt beteende, är ej kränkning
Kränkning	”Med [---] kränkande behandling menas en kränkning av en elevs värdighet, som saknar koppling till en diskrimineringsgrund.” Kränkningen kan t.ex. ta sig följande uttryck: <ul style="list-style-type: none"> *Fysiskt uttryck (t.ex. slag, knuffar, våld) *Verbalt uttryck (t.ex. hot, svordomar, öknamn) *Psykosocialt uttryck (t.ex. utfrysning, blickar, alla går när man kommer) *Text- och/eller bildburet uttryck (t.ex. lappar, fotografier, SMS, MMS, MSN och meddelanden på olika webbcommunities, t.ex. Facebook)
Trakasserier	”Trakasserier är en behandling som kränker en elevs värdighet och som har koppling till någon av de skyddade diskrimineringsgrunderna, det vill säga kön, funktionshinder, sexuell läggning, etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning”
Direkt diskriminering	”Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och att det har en direkt koppling till exempelvis elevens kön [d.v.s. till ngn eller flera av diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning]. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att ”det redan går så många flickor på just detta program”
Indirekt diskriminering	Indirekt diskriminering sker ”när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev med ett visst kön, en viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de elever som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.”
Lagstöd	<ul style="list-style-type: none"> *<i>Diskrimineringslagen (2008:567)</i> *<i>Skollagen, kap 6 (2010:800)</i> *<i>Arbetsmiljölagen (1977:1160)</i> *<i>Sveriges rikets lag</i>